

Sygn. akt I A Ca 1062/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2018r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Mikołaj Tomaszewski(spr.)
Sędziowie:	SA Piotr Górecki SO(del.) Ewa Fras-Przychodni
Protokolant:	st. sekr. sąd. Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2018r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. W. (1) i W. W. (1)**

przeciwko **M. W. (2)**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 21 marca 2017r.

sygn. akt XVIII C 103/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powodów 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Piotr Górecki Mikołaj Tomaszewski Ewa Fras-Przychodni

UZASADNIENIE

Powodowie M. W. (1) i W. W. (1) wnieśli o zasądzenie od pozwanej M. W. (2) na rzecz powodów M. i W. W. (1) kwoty 141.430 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 6 września 2011 roku do dnia zapłaty, a także zasądzenie od pozwanej M. W. (2) na rzecz powodów zwrot kosztów procesu. Pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Po rozpoznaniu sprzeciwu pozwanej od wydanego w sprawie wyroku zaocznego z dnia 4 lipca 2016 roku Sąd Okręgowy wyrokiem z 21 marca 2017 r.:

1. Uchylił w całości wyrok zaoczny wydany w dniu 7 czerwca 2016 r. przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygnaturze akt XVIIIIC 103/16,
2. Zasądził od pozwanej M. W. (2) na rzecz powodów M. W. (1) i W. W. (1) kwotę 101.183 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 września 2011 r. do dnia zapłaty.
3. W pozostałym zakresie powództwo oddalił.
4. Kosztami procesu obciążył powodów w 28%, a pozwaną w 72% i z tego tytułu zasądza od pozwanej na rzecz powodów kwotę 7.282 zł.

W motywach rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał, że powodowie M. i W. małżonkowie W. oraz pozwana M.

W. i jej mąż S. W. (1) postanowili zawiązać spółkę i wspólnie prowadzić działalność agroturystyczną i gastronomiczno-usługową.

W tym celu w dniu 10 lutego 2003 roku M. W. (2) i W. W. (1) nabyli od córki pozwanej O. W. udziały po % części w nieruchomości położonej w B. (Kw nr (...)), gdzie planowali wybudowanie obiektu gastronomicznego z zagrodą i wybiegami dla zwierząt.

Następnie w dniu 14 lutego 2004 roku powodowie, pozwana i S. W. (1) zawiązali Spółkę o nazwie W., W., Z. (...)

(...) w B., przy czym pozwana M. W. (2) miała 49 % udziałów, S. W. (1) 1% udziałów, powódka M. W. (1) 1 % udziałów, a powód W. W. (1) 49 % udziałów. Koszty na budowę ośrodka miały być poniesione po połowie przez Państwa W. i Państwa W..

Fundamenty pod budynek zostały wykonane już w 2001 roku. Następnie prace nie były kontynuowane, aż do 2004 roku, kiedy to w maju rozpoczęto kontynuację budowy - stawianie murów zewnętrznych.

Powodowie przekazali wówczas na budowę część środków finansowych. Planowali jednak wyjazd w celach zarobkowych do Stanów Zjednoczonych. Dlatego też S. W. (1) został upoważniony do podejmowania wszelkich czynności związanych z realizacją budowy ośrodka i miał osobiście zajmować się organizowaniem prac i ich rozliczaniem.

Nadto w dniu 25 marca 2004 roku powodowie udzielili pozwanej i S. W. (1) w formie aktu notarialnego pełnomocnictwa, m.in. do zawierania w ich imieniu umów kredytowych i pożyczek, w tym podpisywania zobowiązań wekslowych oraz ustanawiania hipotek oraz praw zastawu na dowolnych prawach wchodzących w skład majątku objętego ustawową wspólnością majątkową, a także wchodzących w skład ich majątków odrębnych, rozporządzania ogółem ich praw i obowiązków jako współników S. (...) pod firmą W. (...) w B., zarządzania i administrowania ich majątkiem ruchomym i nieruchomym, zakładania i likwidowania rachunków bankowych wraz z prawem swobodnego dysponowania znajdującymi się na nich środkami i to bez górnego ograniczenia co do kwoty. Każdy z pełnomocników był uprawniony do samodzielnego działania i mógł być stroną czynności prawnych dokonywanych w imieniu mocodawców.

Pełnomocnictwo udzielone przez powodów pozwanej i S. W. (1) w dniu 25 marca 2004 roku zostało odwołane w dniu 29 sierpnia 2006 roku. W czasie pobytu powodów w Stanach Zjednoczonych w 2004 r., S. W. (1) kontaktował się z powodem informując o postępach w realizacji obiektu. Uzgodniono nadto zwiększenie prac w obiekcie, w tym w zakresie konstrukcji dachu oraz pomieszczeń magazynowych.

W trakcie pobytu w Stanach Zjednoczonych w dniu 15 listopada 2004 r. powodowie przesiali M. W. (2) kwotę 3.000 USD z przeznaczeniem na budowę ośrodka w B..

W 2004 r. wykonano: sieć wodociągową z przyłączami, prace murarskie ze ściankami działowymi, rozprowadzono instalację elektryczną i elektrotechniczną, wykonano konstrukcję dachu na budynku. Dnia 10 listopada 2004 roku zawieszono prace z uwagi na okres zimowy.

Nadto w kwietniu 2004 roku S. W. (1) zawarł z W. W. (4) i J. W. prowadzącymi działalność gospodarczą pod nazwą „T. (...)” umowę, której przedmiotem było zaprojektowanie i wykonanie elementów dachu oraz instruktaż jego zamontowania na budynku w B., za wynagrodzeniem 89.060 zł, przy czym kwotę 5.000 zł wpłacił S. W. (1), 20.000 zł wpłaciła M. W. (2), a pozostała do zapłaty kwota została zasądzona na rzecz ww. od S. W. (1) wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu w sprawie o sygn. akt XII C 836/05.

27 kwietnia 2004 roku W., (...) Spółka Jawna w B. reprezentowana przez M. W. (2) zawarła z Bankiem (...) SA we W. umowę kredytu inwestycyjny na kwotę 200.000 zł na budowę obiektu pod działalność agroturystyczną - gastronomia i hodowla koni. Na zabezpieczenie spłaty kredytu ustanowiono hipotekę na rzecz Banku (...) S.A. we W. na nieruchomości w B. oraz udzielono poręczeń cywilnych wszystkich współników. Aneksiem z dnia 1 lipca 2004 roku do ww. umowy podwyższono lewo tę kredytu do 400.000 zł i w związku z tym ustanowiono hipoteki na nieruchomości w B.: kaucyjną do kwoty 88.000 zł, kaucyjną do kwoty 400.000 zł i zwykłą w wysokości 87.000 zł oraz na nieruchomości powodów w P. przy ul. (...) hipotekę zwykłą w kwocie 87.000 zł.

Kolejne transze kredytu były wypłacane przez Bank na podstawie przedkładanych faktur za dotychczas realizowane prace. Środki pieniężne pochodzące z kredytu wypłacali pozwana i S. W. (1). Pozwana dokonywała też wpłat na poczet spłaty kredytu.

W dniu 15 czerwca 2004 r. T. (...) sporządziła kosztorys wykonania parkingu na nieruchomości w B. na kwotę 326.000 zł.

Kierownik budowy inż. J. S. w dniu 24 czerwca 2004 roku sporządził skrócony kosztorys inwestycji w postaci budynku inwentarsko- gastronomicznego w B. w systemie gospodarczym na kwotę 966.000 zł, a stan zaawansowania prac na datę sporządzenia kosztorysu określił na kwotę 422.715 zł.

W dniu 12 lipca 2004 roku M. W. (2) zawarła w imieniu własnym z Bankiem (...) umowę kredytu konsolidacyjnego nr (...) - (...) z przeznaczeniem na spłatę zobowiązań finansowych - pożyczki zaciągniętej w Banku (...) S.A. w dniu 24 czerwca 2004 roku „Wakacje z Żubrem” w kwocie 4.000 zł i cel dowolny. Wysokość kredytu konsolidacyjnego wynosiła 82.770 CHF. Kredyt miał być płatny w 240 malejących ratach miesięcznych do dnia 12 października 2024 r.

Na zabezpieczenie tego kredytu M. W. (2) działając w imieniu powodów w oparciu o ww. pełnomocnictwo z dnia 25 marca 2004 r. udzieliła bankowi zabezpieczenia w postaci hipoteki zwykłej w wysokości 82.770 CHF i hipoteki kaucyjnej do kwoty 44.800 CHF na nieruchomości powodów położonej w M., dla której Sąd Rejonowy w Wągrowcu prowadził KW nr (...) oraz na nieruchomości powodów położonej w P. przy ul. (...) ((...)).

Zgodnie z zapisem paragrafu 9 punkt 1 umowy dopuszczalna była spłata kredytu przed upływem terminów określonych w Harmonogramie spłat, przy czym kredytobiorca dokonując takiej wcześniejszej spłaty musiał wskazać, czy wcześniejsza spłata skróci okres spłaty kredytu z zachowaniem wysokości miesięcznych rat kapitałowo-odsetkowych, czy też zmniejszy wysokość tych miesięcznych rat z zachowaniem okresu spłaty kredytu. W ustępie 3. zastrzeżono jedynie, że wcześniejsza spłata kredytu jest możliwa, jeżeli minimalna kwota spłaty wyniesie 5.000 zł lub równowartość tej kwoty w walucie.

Kredyt został przelany na rachunek pozwanej, z którego pozwana dokonywała wpłat i na który dokonywała wpłat spłaty rat kredytu. Kredyt był regularnie spłacany spłatami z rachunku pozwanej, choć czasem występowały opóźnienia w płatnościach,

W dniu 7 marca 2005 roku W. W. (1) pożyczył od S. W. (1) kwotę 50.000 zł. Następnie w dniu 30 kwietnia 2005 roku S. W. (1) zawarł z Z. (...), (...) Spółka Jawna w B. umowę pożyczki na kwotę 243.576 zł na okres 30 kwietnia 2005 roku do 30 kwietnia 2008 roku. Pożyczka miała być wykorzystana na inwestycję w obiekcie Z. (...) w B..

Następnie w dniu 1 lipca 2005 roku S. W. (1) zawarł ze Spółką umowę pożyczki na kwotę 101.607 zł na okres 1 lipca 2005 do 1 lipca 2008 roku z przeznaczeniem na inwestycję w obiekcie Z. (...) w B..

Po zawieszeniu prac na okres zimowy 2004/2005 roku, w dniu 30 kwietnia 2005 roku ponownie podjęto prace budowlane obiektu w B..

W 2005 r. wykonano; zbiornik bezodpływowy na ścieki sanitarne, osadzono okna, drzwi i bramy, wykonano posadzki w części inwentarskiej, tynki wewnętrzne i zewnętrzne, instalację odgromową, więźbę dachową. Kierownik budowy w dniu 31 czerwca 2005 r. zgłosił zakończenie I etapu robót - budowy budynku części inwentarskiej i gospodarczej, bez silosów na kiszonkę.

Faktury za poszczególne prace były w okresie od 14 lutego 2004 r. do 30 września 2006 r. przekazywane przez S. W. (1) do księgowego K. N., który po ich zaksięgowaniu zwracał je S. W. (1).

Od początku maja 2005 roku zaczęła funkcjonować restauracja „Z. (...)”. Między powodami z jednej strony a pozwaną i S. W. (1) dochodziło jednak do konfliktów na tle jej funkcjonowania i rozliczeń finansowych z nią związanych. Również pojawiły się konflikty dotyczące rozliczeń budowy obiektu.

W. W. (1) i M. W. (1) w 2006 r. postanowili dokonać częściowej spłaty kredytu konsolidacyjnego zaciągniętego przez pozwaną w dniu 12 lipca 2004 roku w Banku (...), za spłatę którego odpowiadali rzeczowo. W związku z tym w dniu 13 kwietnia 2006 roku W. W. (1) i M. W. (1) sprzedali J. i R. S. stanowiącą ich majątek wspólny nieruchomość gruntową położoną w M., o księdze wieczystej nr (...) za kwotę 175.000 zł. Część ceny w kwocie 150.000 zł (58.662,50 CHF przy kursie 2.5570) nabywcy uiszcili w dniu 13 kwietnia 2006 r, na rzecz Banku (...) S.A. Oddział w R., w celu spłaty wierzytelności tego Banku wobec M. W. (2) wynikającej z ww. kredytu konsolidacyjnego, zabezpieczonej hipotekami ustanowionym na w/w nieruchomości.

W związku z powyższą wcześniejszą spłatą części kredytu, zgodnie z postanowieniami §9 umowy kredytu, w dniu 24 kwietnia 2006 roku M. W. (2) zawarła z Bankiem (...) S. A. w K. aneks nr (...) do umowy kredytu konsolidacyjnego nr (...) - (...) z dnia 12 lipca 2004 r. Wskazano w nim, że na wniosek pozwanej z dnia 13 marca 2006 roku w dniu 13 kwietnia 2006 roku dokonano częściowej spłaty kapitału kredytu w wysokości 58.662,50 CHF z jednoczesnym pozostawieniem dotychczasowego okresu kredytowania, pozostała kwota kredytu wynosi 16.865,02 CHF, a ostateczny termin spłaty kredytu przypada na 13 lipca 2024 r.

W dniu 5 kwietnia 2006 roku W., W. „Z. (...)” z siedzibą w S. zawarła umowę kredytu z (...) Bank (...) S.A.

Następnie w dniu 11 lipca 2006 roku Spółka reprezentowana przez S. W. (1) zawarła z Bankiem (...) umowę kredytu na finansowanie przedsięwzięć na kwotę 181.245 CHF (wówczas 455.885,55 zł) z przeznaczeniem na spłatę kredytów inwestycyjnych zawartych z (...) Bank (...) S.A. w dniu 5 kwietnia 2006 roku i z (...) S.A. w dniu 27 kwietnia 2004 roku. Zabezpieczeniem kredytu zawartego z (...) w dniu 11 lipca 2006 r. były między innymi: hipoteka zwykła w kwocie 181,245 CHF i hipoteka kaucyjna do kwoty 97.872,30 CHF na nieruchomości położonej w B. o KW nr (...).

Spółka posiadała rachunki bankowe w (...) SA, (...) SA, G. (...), z których to rachunków pozwana i S. W. (1) wypłacali pieniądze lub przelewali je na inne rachunki.

Z uwagi na narastające konflikty, pismem z dnia 2 grudnia 2006 roku S. W. (1) i M. W. (2) wypowiedzieli powodom umowę spółki jawnej. W dniu 24 marca 2007 r. S. W. (1) sprzedał W. W. (1) przysługujący mu udział w spółce za kwotę 500 zł, a M. W. (2) sprzedała M. W. (1) przysługujący jej udział w spółce za kwotę 24.500 zł.

W dniu 14 sierpnia 2007 roku został przeniesiony na W. W. (1) udział części w nieruchomości położonej w B. przysługujący pozwanej za kwotę 500.000 zł. W dniu przeniesienia własności udziału nieruchomości była obciążona hipoteką zwykłą w kwocie 181.245 CHF oraz hipoteką kaucyjną do kwoty 97.873,30 CHF na rzecz Banku (...)

S.A. w K..

Wówczas budynek i otoczenie „Z. (...) były wykończone z wyjątkiem mieszkania przeznaczonego dla powodów na II poziomie, nie był też wyłożony gont na części dachu. Restauracja i kuchnia była wyposażone. W zagrodzie utrzymywane było stado koników polskich, klacz, kuce, lama, daniele, kozy, dziko-świnie. Urządzona była stajnia dla zwierząt, wybiegi dla zwierząt, ptaszarnia, grille, piec do wypiekania chleba, wędzarnia, parking wyłożony tłuczniem, plac przed budynkiem oświetlony.

W dniu 17 stycznia 2008 roku powodowie sprzedali E. W. i D. W. lokal mieszkalny nr (...) położony w P. przy ul. (...) o pow. 72,60 m² (KW nr (...)) wraz z udziałem (...) części w prawie użytkowania wieczystego działki gruntu nr (...) (KW nr (...)) i częściach wspólnych budynku za kwotę 80.000 zł. Część ceny, tj. kwotę 35.810 zł nabywcy wpłacili bezpośrednio na rzecz Banku (...) SA (który na skutek połączenia przejął Bank (...) SA), w celu spłaty wierzytelności tego Banku wobec M. W. (2) wynikającej z kredytu konsolidacyjnego z dnia 12 lipca 2004 r., zabezpieczonej hipotekami ustanowionym na w/w nieruchomości.

Powodowie dokonali nadto spłaty niżej wymienionych wymagalnych rat kredytu konsolidacyjnego zaciągniętego przez pozwaną w kwotach:

- 400 zł w dniu 15.11.2006 r.,
- 500 zł w dniu 15.12.2006 r.,
- 450 zł w dniu 12.03.2007 r.,
- 450 zł w dniu 16.04.2007 r.,
- 450 zł w dniu 15.10.2007 r.,
- 420 zł w dniu 7.12.2007 r.,
- 500 zł w dniu 29.01.2007 r.,
- 750 zł w dniu 28.01.2008 r, tj, łącznie 3.920 zł.

Z dniem ostatniej z ww. wpłat, tj. w dniu 28 stycznia 2008 roku kredyt konsolidacyjny został w całości spłacony.

Przed Sądem Rejonowym Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu toczyło się postępowanie z powództwa S. W. (1) przeciwko W. W. (1) o zapłatę kwoty 11.000 zł tytułem zwrotu części kosztów związanych z projektowaniem i wykonaniem elementów dachu na obiekcie w B. (sygn. akt I C 1085/09). Powództwo zostało prawomocnie oddalone.

S. W. (1) wypowiedział powodowi opisaną powyżej umowę pożyczki opiewającą na kwotę 50.000 zł pismem z dnia 21 marca 2012 roku.

W dniu 1 sierpnia 2012 roku pozwana i S. W. (1) zawarli umowę przelewu wierzytelności przysługującej S. W. (1) wobec W. W. (1) z tytułu umowy pożyczki na kwotę 50.000 zł, spłaconej przez ww. co do 3.000 zł. Pismem z tego samego dnia, nadanym w Urzędzie Pocztowym w dniu 8 sierpnia 2012 roku, S. W. (1) zawiadomił powoda o przelewie wierzytelności z tytułu umowy pożyczki na kwotę 47.000 zł wraz z odsetkami w wysokości 5% w skali roku na rzecz M. W. (2).

W wyroku z dnia 1 kwietnia 2014 roku Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i Jeżyce w P. IX Wydział Cywilny oddalono powództwo M. W. (1) i W. W. (1) skierowane przeciwko M. W. (2) (IX C 747/11). Powodowie wystąpili w tym

postępowaniu o zasądzenie od pozwanej kwoty 10.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 13 kwietnia 2006 roku do dnia zapłaty z tytułu częściowej spłaty kredytu konsolidacyjnego pozwanej. Sąd uznał roszczenie powodów za zasadne, jednak powództwo oddalił z uwagi na podniesiony przez pozwaną zarzut potrącenia ww. należności z tytułu pożyczki, jaka pozwaną nabyła w drodze cesji (o której była mowa powyżej).

Powodowie pismem z dnia 14 stycznia 2015 roku, doręczonym w dniu 19 stycznia 2015r., oświadczyli pozwanej, że potrącają pozwanej wierzytelność przysługującą pozwanej na podstawie wyroku Sądu Rejonowego Poznań ~ Grunwald i Jeżyce w P., IX Wydział Cywilny z tytułu kosztów procesu na łączną kwotę 1.817 zł. Powodowie nadto pismem z dnia 14 stycznia 2016 roku złożyli oświadczenie o potrąceniu przysługującej pozwanej pozostałej części wierzytelności w kwocie 37.000 z tytułu udzielonej powodowi przez S. W. (1) pożyczki w wysokości 50.000 zł, którą to wierzytelność pozwana nabyła na mocy umowy przelewu wierzytelności z dnia 1 sierpnia 2012 rok z przysługującą powodom wierzytelnością w wysokości 181.193 zł. Powodowie wnieśli w dniu 14 czerwca 2011 roku do Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i Jeżyce w P., IX Wydział Cywilny wniosek o zawezwanie pozwanej do próby ugodowej w sprawie zapłaty 250.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności poszczególnych roszczeń do dnia zapłaty z tytułu spłaty kredytu konsolidacyjnego pozwanej. Odpis wniosku został doręczony pozwanej w dniu 29 lipca 2011 r, W dniu 6 września 2011 r, odbyło się posiedzenie w sprawie. Do zawarcia ugody nie doszło.

Nadto pismem z dnia 14 stycznia 2016 r. powodowie wezwali pozwaną do zapłaty kwoty 144.193 zł w związku ze spłatą przez powodów kredytu konsolidacyjnego zawartego przez pozwaną z bankiem (...) SA, zaznaczając, że kwota uwzględnia wyżej opisane potrącenia wierzytelności. W odpowiedzi na to wezwanie pozwana odmówiła zapłaty.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy po przedstawieniu oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wskazał, iż żądanie pozwu zasługuje na uwzględnienie w części.

Zasadniczym przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było to, czy kredyt zaciągnięty przez pozwaną, był przeznaczony i wykorzystany za zgodą powodów na cele związane z inwestycją stron postępowania.

Jak wynika z poczynionych ustaleń, pozwana zaciągnęła kredyt konsolidacyjny z dnia 12 lipca 2004 r. we własnym imieniu, zabezpieczając spłatę kredytu poprzez ustanowienie hipotek na dwóch nieruchomościach powodów, a także to, że powodowie spłacili kredyt w części obejmującej wpłaty potwierdzone dowodami załączonymi do akt sprawy i akt (...) tj. potwierdzeniami dokonania dyspozycji k. 73 - 79 w aktach niniejszej sprawy oraz potwierdzeniem dokonania dyspozycji k. 51 w aktach sprawy (...). Wynika z nich, że powodowie dokonali spłaty kredytu konsolidacyjnego zaciągniętego przez M. W. (2) co do wymagalnych rat w kwotach:

- 400 zł w dniu 15.11.2006 r.,
- 500 zł w dniu 15.12.2006 r.,
- 450 zł w dniu 12.03.2007 r.,
- 450 zł w dniu 16.04.2007 r.,
- 450 zł w dniu 15.10.2007 r.,
- 420 zł w dniu 7.12.2007 r.,
- 500 zł w dniu 29.01.2007 r.,
- 750 zł w dniu 28.01.2008 r.,

co daje łącznie 3.920 zł. Brak jest natomiast - jak słusznie zarzuciła pozwana - dowodu wpłaty na brakującą kwotę 530 zł. Przy tym w pozwie w niniejszej sprawie powodowie nie wskazują tej wpłaty. Wpłata ta nie została zatem uwzględniona.

Ponadto powodowie dokonali spłat części niewymagalnej kredytu w dniach:

- 13 kwietnia 2006 roku w wysokości 150,000 zł,

-21 stycznia 2008 roku w wysokości 35.810 zł.

Powodowie nie kwestionowali ważności umowy kredytu konsolidacyjnego z dnia 12

lipca 2004 r., ani ważności oświadczenia pozwanej o ustanowieniu na ich nieruchomościach hipotek w celu zabezpieczenia jego spłaty, co dodatkowo potwierdzają powyższe spłaty dokonane przez powodów. Na pozwanej, zgodnie z art. 6 k.c., ciążył obowiązek wykazania okoliczności, na które się powoływała w toku procesu, tj. że środki % kredytu w rzeczywistości były wykorzystane na realizację wspólnej inwestycji w ramach udziału powodów, a zatem jak twierdziła, powodowie spłacając kredyt faktycznie spłacili swój dług. Pozwana okoliczności tych jednak nie wykazała. Pozwana nie przedstawiła żadnych wiarygodnych dowodów na to, że środki z kredytu przeznaczyła na kontynuowanie wspólnej inwestycji stron postępowania i świadka S. W. (1). Zeznania pozwanej i świadka S. W. (1) były w tym zakresie niewiarygodne, a wnioski dowodowe pozwanej w zakresie wyciągów bankowych z rachunków Spółki z banków (...), dokumentów księgowych Spółki, z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego na okoliczność wartości rynkowej obiektu „Z. (...)” wg stanu i cen z 24 marca 2007 r., a także z opinii biegłego z dziedziny ekonomii i księgowości na okoliczność wartości Spółki wg stanu i cen z 24 marca 2007 r, nie zmierzały do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy - a więc czy i na jakie prace zostały przeznaczone środki ze spornego kredytu, a zatem były bezprzedmiotowe. Nadto wartość Spółki czy wartość rynkowa obiektu nie są równoznaczne z kosztami wydatkowanymi na inwestycję. Nadmienić należy, że Spółka korzystała ze środków z kredytów bankowych zaciągniętych przez Spółkę (na 400.000 zł z Banku (...) SA z dnia 27 kwietnia 2004 roku, następnie na 455.885,55 zł z Bankiem (...) z przeznaczeniem na spłatę kredytów inwestycyjnych zawartych z (...) Bank (...) S.A. w dniu 5 kwietnia 2006 roku i z (...) S.A. w dniu 27 kwietnia 2004 roku) i z pożyczek udzielonych Spółce przez S. W. (1) (na kwotę 243.576 zł i na kwotę 101,607 zł), środków od powoda w kwocie 3.000 USD.

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostawał fakt, że powodowie oraz pozwana i S. W. (1) dokonali rozliczenia Spółki jawnej. Oświadczenie o rozliczeniu stron w związku ze Spółką nie może mieć wpływu na rozstrzygnięcie, skoro powodowie twierdzili w toku całego procesu, jak i w sprawie (...) i (...) że przedmiotowy kredyt konsolidacyjny zaciągnięty przez pozwaną nie miał związku ze Spółką i jej działalnością, a zabezpieczeniem jego spłaty nie była nawet nieruchomość w B., na której realizowano wspólną inwestycję. Znamienne jest również, że dokumenty wskazujące na korespondencję pełnomocników stron przy rozliczaniu Spółki, w szczególności jak na k, 174 akt (...) nie potwierdzają, aby sporny kredyt był lub miał być objęty rozliczeniem stron w ramach umowy spółki. Wymieniony jest w nim jedynie kredyt z dnia 11 lipca 2006 r. w banku (...), zaciągnięty przez Spółkę. Nie ma w dokumentach dotyczących negocjacji i wzajemnych rozliczeń w ogóle mowy o kredycie konsolidacyjnym zaciągniętym przez pozwaną, mimo że w czasie negocjacji i rozliczeń nie był on nadal w całości spłacony.

Podsumowując tę część rozważań stwierdzić zatem trzeba, że pozwana nie wykazała swoich twierdzeń, że środki z zaciągniętego przez nią kredytu w rzeczywistości były wykorzystane na realizację wspólnej inwestycji w ramach udziału powodów, a zatem że powodowie spłacili swój dług, ani nie wykazała, aby powodowie i pozwana rozliczyli się już ze spłaty tego kredytu, w tym przy rozliczaniu Spółki.

Roszczenie powodów co do spłaty przez nich rat kredytu w łącznej kwocie 4.450 zł było jednak bezzasadne. Po pierwsze powodowie wykazali, że spłacili wymagalne raty kredytu w kwocie 3.920 zł, a nie 4.450 zł - o czym była już mowa powyżej. Nadto jak wynika z zestawienia wydruku z rachunku kredytowego znajdujący się na k. 370 - 374 akt sprawy (...) Sądu Rejonowego Grunwald i Jeżyce w P. i dokonanych przez powodów wpłat na kwoty: 400 zł w dniu 15.11.2006 r., 500 zł w dniu 15.12.2006 r., 450 zł w dniu 12.03.2007 r., 450 zł w dniu 16.04.2007 r., 450 zł w dniu 15.10.2007 r., 420 zł w dniu 7.12.2007 r., 500 zł w dniu 29.01.2007 r., 750 zł w dniu 28.01.2008 r., wpłaty te dotyczyły zapłaty rat już wymagalnych (o czym świadczy chociażby naliczenie odsetek karnych). W tej sytuacji między powodami jako odpowiedzialnymi rzeczowo za spłatę kredytu, a to z tytułu ustanowionego zabezpieczenia w postaci

hipoteki na nieruchomościach powodów, a pozwaną zastosowanie ma art. 518 § 1 pkt 1 k.c. zgodnie, z którym osoba trzecia, która spłaca wierzyciela, nabywa spłaconą wierzytelność do wysokości dokonanej zapłaty, jeżeli płaci cudzy dług, za który jest odpowiedzialna osobiście albo pewnymi przedmiotami majątkowymi. Przyjmuje się bowiem, że wstąpienie osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela na skutek spłacenia wierzyciela (art. 518§1 pkt 1 k.p.c.) następuje w zakresie, w jakim osoba trzecia spłaciła dług, który w stosunku podstawowym był wymagalny. Przepis ten reguluje tzw. podstawienie, co oznacza, że w stosunku zobowiązaniowym osoba trzecia, która spłaciła wierzyciela, zajmuje jego miejsce, a więc wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela. Jednocześnie wierzytelność nie wygasa, lecz istnieje nadal ze zmienionym podmiotem po stronie wierzyciela. Zmienia się tylko osoba wierzyciela, natomiast wierzytelność nadal jest taka sama, jaka przysługiwała dotychczasowemu wierzycielowi, w tym osobie trzeciej, jak i dłużnikowi przysługują te same zarzuty co wierzycielowi.

W związku z tym sytuacja prawna dłużnika nie powinna ulec pogorszeniu na skutek wstąpienia osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela. Roszczenie nabyte przez osobę trzecią w wyniku wstąpienia w prawa zaspokojonego wierzyciela zachowuje swoje dotychczasowe właściwości, tj. takie jakie miało, gdy przysługiwało zaspokojonemu wierzycielowi. Dotyczy to także przedawnienia. W związku z tym, termin przedawnienia roszczenia powodów o zapłatę przez pozwaną na ich rzecz spłaconych przez powodów wymagalnych rat kredytu wynosi 3 lata (art. 118 k.c.). Kredytu udzielał bowiem bank jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą. Roszczenie powodów o zapłatę kwoty 3.920 zł uległo zatem przedawnieniu. Ostatnia z rat, o których tu mowa, została zapłacona przez powodów w dniu 28 stycznia 2008 roku. W chwili spłaty była to już rata wymagalna. Zatem termin przedawnienia minął co do niej najpóźniej w dniu 28 stycznia 2011 roku, a w stosunku do wymagalnych rat płatnych wcześniej przed tym dniem. Bieg terminu przedawnienia nie został przerwany przez żadną czynność. Zawezwanie do próby ugodowej zostało skierowane bowiem przez powodów na drogę sądową dopiero w dniu 14 czerwca 2011 roku, a zatem już po upływie terminu przedawnienia. Tym samym powodztwo co do kwoty 3.920 zł podlegało oddaleniu.

Odnosnie do dokonanej przez powodów w dniu 13 kwietnia 2006 r, spłaty kredytu pozwanej w bezspornej kwocie 150.000 zł Sąd I instancji wskazał, że powodowie dokonali w tym zakresie wcześniejszej spłaty części niewymagalnego wówczas kredytu, którego spłata całkowita była przewidziana w ratach do 2024 roku. Odpowiedni wniosek w tym zakresie, zgodnie z §9 umowy kredytu, w dniu 13 marca 2006 roku złożyła pozwana (vide k. 22 akt sprawy (...)) Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i Jeżyce w P. i k. 29 akt niniejszej sprawy). W związku ze wcześniejszą spłatą części kredytu, już po dokonanej spłacie, do umowy sporządzono aneks numer (...) przewidujący zmianę zobowiązania i wysokości rat. Podkreślić trzeba, że pozwana nie negocjowała w toku procesu, aby spłata ta dotyczyła niewymagalnej części kredytu i aby wyraziła zgodę na tę wcześniejszą spłatę, a także aby w związku z nią doszło do zmiany umowy kredytu w drodze wskazanego wyżej aneksu.

W związku z tym, że omawiana wpłata powodów dotyczyła niewymagalnej części kredytu - gdyż taki charakter miał on w chwili spełnienia przez powodów świadczenia - nie może mieć zastosowania art. 518 § 1 pkt 1 k.c. Wstąpienie osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela na skutek spłacenia wierzyciela następuje tylko w zakresie, w jakim osoba trzecia spłaciła dług, który w stosunku podstawowym (wierzyciel - dłużnik) był wymagalny.

Artykuł 518 § 1 pkt 1 k.c. wiąże nabycie przez subrogowanego spłaconej wierzytelności, a zatem wstąpienie przez niego w prawa zaspokojonego wierzyciela, ze spłaceniem długu cudzego, który to dług powstał i istnieje, ale dłużnik go nie zaspokoił. Spłacając dług osoba trzecia wstępuje zatem w prawa zaspokojonego wierzyciela tylko w zakresie, w jakim spłaciła dług, który w stosunku podstawowym był wymagalny. Należy zauważyć, że gdyby spłacenie wierzyciela, powodujące wstąpienie osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela obejmowało dług, który w stosunku podstawowym był niewymagalny, to sytuacja dłużnika uległaby pogorszeniu, jego niewymagalny dług względem wierzyciela przekształciłby się w wymagalny dług względem poręczyciela. Zastosowanie mogą znaleźć jednak, przy spełnieniu przesłanek przepisy art. 405 i następne k.c. tj. przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia. W innym razie w sytuacji jak w niniejszej sprawie powodowie pozbawieni byłiby możliwości dochodzenia zwrotu spełnionego za pozwaną świadczenia. Nie mogliby bowiem dochodzić od pozwanej jego zwrotu na podstawie art. 518§1 pkt 1 k.c., gdyż nie tylko spełnili część niewymagalną zobowiązania, lecz nadto w wyniku zwartego na skutek tej spłaty przez pozwaną z Bankiem aneksu do umowy, zmianie uległa wysokość zobowiązania i harmonogram, w tym wysokość rat, które nie

obejmowały już spłaconej części, a tym samym nie ustalały ich wymagalności. Powodowie nie mogą tu zatem „wstąpić” w miejsce wierzyciela w stosunku prawnym łączącym dotychczasowego wierzyciela z powodką, gdyż uległ on zmianie.

Pozwana z uwagi na spłatę tej części długu przez powodów została zatem zwolniona z niewymagalnego zobowiązania wobec wierzyciela - Banku udzielającego kredytu, a zatem w części, w której Bank nie mógł jeszcze - w chwili dokonania przez powodów tej spłaty - domagać się od pozwanej, ani od powodów jako dłużników rzeczowych, wykonania zobowiązania. Jednocześnie zmianie uległa wysokość zobowiązania i harmonogram spłat, w tym wysokość rat. Pozwana stała się w tej sytuacji bezpodstawnie wzbogacona kosztem powodów. Pozwana wyraziła zgodę na tę wcześniejszą spłatę części kredytu, co więcej sama złożyła w tym zakresie odpowiedni wniosek w dniu 13 marca 2006 roku. Doszło w wyniku tej spłaty dokonanej za zgodą pozwanej do zmiany umowy kredytu poprzez obniżenie należności Banku i rozłożenie jej na niższe raty kredytowo-odsetkowe do 2024 roku. Tym samym do stosunku między powodami a pozwaną ma w tym zakresie zastosowanie art. 405 i nast. k.c. Przesłanki wymienione w art. 405 k.c. zostały spełnione, tj. uzyskana przez wzbogaconego korzyść ma charakter majątkowy, wzbogacenie i zubożenie były wynikiem tego samego zdarzenia, które powoduje przejście korzyści z majątku jednej osoby do majątku drugiej, wzbogacenie nastąpiło kosztem zubożonego i nastąpiło bez podstawy prawnej. W konsekwencji wcześniejszej spłaty kredytu, z majątku powodów ubyła kwota 150.000 zł, co do której świadczenia nie byli wówczas zobowiązani wobec Banku z uwagi na niewymagalność tej kwoty. Doszło też niewątpliwie do wzbogacenia pozwanej, gdyż zmniejszeniu uległo jej zobowiązanie wobec Banku, co znalazło odzwierciedlenie w aneksie do umowy kredytowej, a nadto istnieje związek przyczynowy między opisanym wyżej zubożeniem powodów, a wzbogaceniem pozwanej. W relacjach między powodami a pozwaną to wzbogacenie pozwanej pozbawione było podstawy prawnej, gdyż powodowie nie byli zobowiązani wobec niej do spłaty jej niewymagalnego zobowiązania. Z uwagi na zmianę umowy kredytowej nie mogliby też w przyszłości domagać się zwrotu spełnionego świadczenia na podstawie art. 518 k.c.

Zaznaczyć trzeba, że zgodnie z art. 409 k.c. nie ma obowiązku zwrotu uzyskanych korzyści, gdy ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, iż nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Pozwana nie wykazała jednak, aby zużyła lub utraciła korzyść uzyskaną w taki sposób, iż nie jest już wzbogacony. Jego twierdzenia o wydatkowaniu kwoty uzyskanej z kredytu na wspólną inwestycję stron nie zostały wykazane, o czym była mowa we wcześniejszej części uzasadnienia.

Termin przedawnienia roszczenia powodów opartego na przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu wynosi zgodnie z art. 118 k.c., jako nie związanej z działalnością gospodarczą lat 10 i nie upłynął do daty wniesienia pozwu, tj. do dnia 18 stycznia 2016 roku, skoro wzbogacenie pozwanej na skutek częściowej spłaty przez powodów kredytu w zakresie 150.000 zł nastąpiło w kwietniu 2006 roku. Jak już powyżej wskazywano termin biegu przedawnienia został też przerwany przez zawezwanie do próby ugodowej w dniu 14 czerwca 2011 roku i od tej daty biegł na nowo.

Odnosnie do dokonanej przez powodów w dniu 25 stycznia 2008 roku spłaty pozostałej części kredytu pozwanej w kwocie 35.810 zł wskazać trzeba, że również ona dotyczyła niewymagalnej części kredytu. Sytuacja jednak kształtuje się tutaj odmiennie niż w przypadku spłaty 150.000 zł, omówionej powyżej. Dokonując spłaty pozostałej kwoty 35.810 zł powodowie zaspokoiли roszczenie Banku wobec pozwanej. Ta pozostała część kredytu płatna byłaby w ratach zgodnie ze zmienioną umową kredytową do 2024 roku i gdyby nie spłata powodów, pozwana zobowiązana byłaby spłacać raty kredytu wg harmonogramu, W wyniku tej spłaty nie doszło jednak do zmiany umowy kredytowej między pozwaną a Bankiem. Powodowie mogą tu zatem „wstąpić” w miejsce wierzyciela w stosunku prawnym łączącym dotychczasowego wierzyciela z pozwaną, gdyż nie uległ on zmianie. Co prawda spłata dokonana w dniu 25 stycznia 2008 r. obejmująca wówczas niewymagalne raty kredytu nie spowodowała w chwili jej spłaty wstąpienia powodów w prawa zaspokojonego wierzyciela w tej części wierzytelności. Ten skutek wywierać ona będzie dopiero w chwili wymagalności długu wierzyciela względem dłużnika, a zatem od wymagalności zapłaty obejmującej zwrot poszczególnych rat kredytu zgodnie z umową kredytową zmienioną aneksem nr (...). Przy tym sytuacja prawna dłużnika nie powinna ulec pogorszeniu na skutek zaspokojenia przez powodów dotychczasowego wierzyciela. Powodowie mogą zatem domagać się od pozwanej spłaty spełnionego w tej części świadczenia zgodnie z harmonogramem spłat kredytu, który pozwoliłby na ocenę, które z rat, w jakich terminach i w jakiej kwocie były płatne po 25 stycznia 2008 roku do 2024 roku. Powodowie nie wykazali jednak, jakie raty (w jakiej wysokości) byłyby wymagalne do dnia zamknięcia rozprawy, a

tylko w tym zakresie mogliby domagać się od pozwanej zwrotu dokonanej przez nich w dniu 25 stycznia 2008 r. spłaty wierzytelności Banku. Podsumowując, żądanie powodów okazało się zasadne w zakresie lewo ty 150.000 zł. Kwotę tę, co było bezsporne, należało pomniejszyć, zgodnie z żądaniem pozwu o dokonaną przez powodów kompensatę wzajemnych roszczeń swoich oraz pozwanej co do kwoty 37.000 zł z tytułu niespłaconej pożyczki udzielonej W. W. (1), które to roszczenie pozwana nabyła w drodze cesji oraz kwotę kosztów postępowania 1.817 zł jakie powodowie winni zwrócić pozwanej na skutek wyniku postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym Poznań Grunwald i Jeżyce w P. o sygn. akt (...) w I i II instancji (oświadczenia o potrąceniu z dnia 14 stycznia 2015 roku wraz z dowodem doręczenia k. 115 - 116 i oświadczenie o potrąceniu wierzytelności z dnia 14 stycznia 2016 roku wraz z dowodem nadania k. 117 - 118), a także o osądzoną już prawomocnie w ww. sprawie kwotę 10.000 zł.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji wyroku. Sąd na podstawie art. 347 k.p.c. uchylił wyrok zaoczny z dnia 7 czerwca 2016 roku (pkt 1 wyroku) i zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 101.183 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 września 2011 roku (pkt 2 wyroku), a w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 3 wyroku).

O należnych powodom odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. Zgodnie z tym przepisem jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Pozwana została zawiadana do próby ugodowej, która została złożona do właściwego sądu rejonowego w dniu 17 czerwca 2011 roku. Wniosek doręczony pozwanej w dniu 29 lipca 2011 r. stanowił wezwanie do zapłaty, zgodnie z art. 455 k.c. Tym samym zasadnie powodowie mogą domagać się odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia do dnia 6 września 2011 r.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Powyższy wyrok zaskarżyła apelacją pozwana, która powołując się na naruszenie prawa procesowego w postaci art. 233 kpc, 217 § 1 i 3 kpc, błędne ustalenie stanu faktycznego, naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci art. 518 § 1 pkt 1 kc w zw. z art. 405 kc, art. 411 pkt 1 kc w zw. z art. 405 kc i 410 kc, 405 i 410 kc wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, ocenionego bez przekroczenia granic określonych treścią art. 233§ 1 kpc dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych oraz trafnie określił ich prawne konsekwencje. Ustalenia te oraz ich prawną ocenę Sąd Apelacyjny podziela, przyjmując je jako własne.

Nie może być uznany za skuteczny podnoszony w apelacji zarzut naruszenia art. 217 § 1 i 3 kpc poprzez oddalenie przez Sąd I instancji wniosków dowodowych pozwanej.

Na wstępie należy wskazać, że apelująca nie zachowała uprawnienia do powoływania się w postępowaniu apelacyjnym na ewentualne uchybienia przepisom postępowania związane z oddaleniem jej wniosków dowodowych, gdyż sposób zgłoszenia przez fachowego pełnomocnika zastrzeżeń do protokołu w trybie art. 162 kpc nie odpowiadał wymogom tego przepisu. W judykaturze Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że dla zachowania uprawnienia do powoływania się na uchybienia przepisom postępowania, z wyjątkiem przewidzianym w art. 162 zd. 2 kpc, nie jest wystarczające zwrócenie się o zaprotokołowanie, że strona zgłasza i wnosi o wpisanie zastrzeżenia do protokołu i dochowanie terminu zgłoszenia zastrzeżenia, a do tego ograniczyło się zachowanie pełnomocnika pozwanej w reakcji na oddalenie przez Sąd Okręgowy wniosków dowodowych tej strony. Zastrzeżenie będzie bowiem skuteczne, jeżeli strona w sposób wyczerpujący przytoczy przepisy postępowania, które sąd jej zdaniem naruszył (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2013 r., V CSK 544/12 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 237/06, Biul. SN 2006/11/17). W wyroku z dnia 27 listopada 2013 r., sygn. akt V CSK 544/12, Sąd Najwyższy wyraził ponadto pogląd, że jeżeli strona jest w procesie reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, zastrzeżenie złożone przez niego do protokołu w trybie art. 162 kpc jest skuteczne tylko wówczas, gdy wskazuje, jakie przepisy postępowania zostały

naruszone. Jak zaznaczono, zastrzeżenie zgłoszone przez pełnomocnika pozwanej do protokołu rozprawy, na której doszło do oddalenia wniosków dowodowych zgłoszonych przez pozwaną nie spełnia tych wymogów.

Niezależnie od tego należy wskazać, że koniecznym elementem skuteczności zarzutów procesowych jest wykazanie wpływu jakie zarzucane uchybienie mogło mieć na wynik sprawy.

Tymczasem wywody środka odwoławczego odnoszące się do oddalenia wniosków dowodowych pozwanej sprowadzają się w istocie do przedstawienia jakie wnioski dowodowe zostały przez pozwaną złożone w toku postępowania. Skarżąca twierdzi, że Sąd Okręgowy oddalił część wniosków o przeprowadzenie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach I C 1085/09 i IXC747/11.

Tymczasem Sąd Okręgowy przeprowadził dowód ze wskazanych przez strony dokumentów znajdujących się w tych aktach (a także w aktach sprawy (...) i powoływał się na te dokumenty}" zarówno przy dokonywaniu ustaleń faktycznych jak i przy dokonywaniu oceny dowodów.

Przedmiotowy zarzut jest zatem całkowicie niezrozumiały.

Jedynie w odniesieniu do wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność „ustalenia wartości kosztów budowy Z. (...) w B. do zakończenia współpracy przez powodów z pozwaną” skarżąca podała, że przeprowadzenie tego dowodu wykazałoby jakoby, że bez środków z kredytu nr (...) - (...) osiągnięcie ówczesnego stanu budowy Z. (...)nie byłoby w ogóle możliwe.

Twierdzenia tego w środku odwoławczym nie rozwinięto.

Należy zatem zauważyć, że pozwana winna wykazać, iż środki uzyskane z przedmiotowego kredytu przeznaczyła na realizację inwestycji spółki Z. (...)w B..

W tym celu powinna zaoferować dowody wskazujące jakie uzyskane z tego kredytu kwoty i w jakim czasie przeznaczyła jakoby na ten cel.

Tymczasem ani pozwana ani świadek S. W. nie potrafili nawet wskazać jaka część inwestycji miała zostać z tego źródła sfinansowana.

Słusznie zatem oddalił Sąd Okręgowy wniosek dowodowy pozwanej o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego na okoliczność wartości rynkowej obiektu Zagroda Chłopska w B. bowiem nieuzasadnione jest utożsamianie wartości danego obiektu z wielkością środków przeznaczonych na jego realizację.

Nie zasługuje także na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 233 kpc.

W środku odwoławczym nie wskazuje się, o którą jednostkę redakcyjną tego artykułu chodzi apelującej.

Należy jednak założyć, że zarzut dotyczy § 1 art. 233 kpc, gdyż skarżąca nie powołuje się na to, że powodowie odmówili przedstawienia jakichkolwiek dowodów lub by stawiali przeszkody w ich przeprowadzeniu wbrew postanowieniu sądu, a tej materii dotyczy § 2 wskazanego artykułu.

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 233 kpc przez przyjęcie, że pozwana nie przeznaczyła środków z przedmiotowego kredytu z 12 lipca 2004r. na inwestycję w budowę Z. (...) i że powodowie nie byli osobiście zobowiązani do spłaty tego kredytu w ramach ich udziału w finansowaniu inwestycji.

Tak postawiony zrzut nie dotyczy naruszenia art. 233 § 1 kpc.

Przepis ten dotyczy bowiem oceny dowodów.

Naruszenie tego przepisu może więc polegać na tym, iż sąd z naruszeniem zasady swobodnej oceny dowodów przyjął za wiarygodny określony dowód lub też odmówił wiarygodności konkretnemu dowodowi. Strona, która podnosi taki zarzut musi przy tym wykazać, o jaki konkretnie dowód chodzi i na czym polega przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów. Takiego zarzutu pozwana nie formułuje, lecz kwestionuje ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i naruszenie prawa materialnego.

Również zarzut naruszenia art. 233 kpc poprzez przyjęcie, że powodowie od początku zaciągnięcia zobowiązania nie spłacali kredytu konsolidacyjnego nr (...) - (...) pomimo, że pozwani przyznali, że spłacili jeszcze w okresie współpracy z pozwaną i S. W. kwotę 150.000 zł nie domagając się w tym okresie jakichkolwiek kwot z tytułu spłaconego kredytu i zaciągając wspólnie z pozwaną ramach spółki Z. (...) w dniu 11.07.2006r. umowę kredytu z 11.07.2006r. na kwotę 455.855,55 zł zabezpieczonego hipotekami na nieruchomości położonej w B., nie dotyczy oceny dowodów, lecz ustaleń faktycznych. Skarżąca oba wskazane ostatnio zarzuty naruszenia art. 233 kpc przedstawiła zresztą we wcześniejszym fragmencie apelacji jako mające uzasadniać błędne ustalenie stanu faktycznego.

Trzeba zatem wskazać, że zarzut błędnych ustaleń faktycznych nie może sprowadzać się do prezentacji własnej wersji stanu faktycznego opartej na dokonanej przez apelującą ocenie materiału dowodowego, a do tego sprowadzają się w istocie zarzuty apelacji.

Sąd Okręgowy ustalił, że powodowie częściowo spłacili zaciągnięty przez pozwaną kredyt nr (...) - (...) w dniu 13.04.2006r., kiedy to część ceny w kwocie 150.000 zł za sprzedaną przez powodów nieruchomość zapisaną w księdze wieczystej nr (...) nabywcy tej nieruchomości uiszcili w dniu 13 kwietnia 2006 r, na rzecz Banku (...) S.A. Oddział w R., w celu spłaty wierzytelności tego Banku wobec M. W. (2) zabezpieczonego wpisaną w tej księdze hipoteką.

Brak jest dowodów, które wskazywałyby na to, że powodowie spłacili ten kredyt przed wskazaną ostatnio datą przypadającą przecież prawie dwa lata po zaciągnięciu przez pozwaną kredytu nr (...) - (...).

Również w apelacji nie wskazuje się żadnego dowodu, który potwierdzałby, że powodowie spłacili wcześniej przedmiotowy kredyt zaciągnięty przez pozwaną.

Powodowie dokonali częściowej spłaty tego kredytu ponieważ zdecydowali się sprzedać swoją nieruchomość co z oczywistych względów nie mogło nastąpić bez jednoczesnego zwolnienia tej nieruchomości od zabezpieczenia hipotecznego, na co wierzyciel (Bank (...) SA) wyraził zgodę w związku z częściową spłatą kredytu(k. 23 akt (...).

Nie ulega wątpliwości, że pozwana wyraziła zgodę na takie rozwiązanie skoro podpisała aneks do umowy kredytu z 12.07.2004r,

W treści tego aneksu strony umowy kredytowej powołały się na fakt, że na wniosek pozwanej dokonano częściowej spłaty kredytu w wysokości 150.000 zł jednoczesnym pozostawieniem dotychczasowego okresu kredytowania(k. 29).

Chybiony jest także zarzut naruszenia art. 233 kpc poprzez przyjęcie, że na skutek zawarcia przez pozwaną w dniu 24.04.2006r. aneksu nr (...) do umowy kredytu konsolidacyjnego z 12.07.2004r. doszło do uchylenia terminów wymagalności dotychczas przewidzianych w umowie kredytowej rat spłaconych kwotą 150.000 zł w dniu 13.04.2006r.

Zarzut ten również nie dotyczy oceny dowodów.

Należy przy tym zauważyć, że na skutek dokonanej przez powodów spłaty kredytu i zawartego w związku z tą spłatą aneksu do umowy kredytowej przez pozwaną z Bankiem (...), doszło także do przyjęcia nowego harmonogramu spłaty rat kredytu i odsetek, który to harmonogram stanowił załącznik nr 1 do tego aneksu(k. 22v akt (...)).

Nieuzasadniony okazał się zarzut naruszenia art. 233 kpc odnoszący się do dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodu z zeznań św. S. W. oraz z przesłuchania pozwanej.

Słusznie wskazał Sąd Okręgowy, że zeznania te w odniesieniu do faktu rzekomego przeznaczenia kredytu z 12.07.2004r. na finansowanie wspólnej inwestycji stron były bardzo mało konkretne i nie znalazły oparcia w innym materiale dowodowym.

Skarżąca akcentuje, że było to spowodowane upływem czasu i faktem finansowania budowy z wielu źródeł.

Jednak należy mieć na uwadze, że to pozwana winna wykazać swoje twierdzenia jakoby środki z kredytu zaciągniętego przez nią 12.07.2004r. przeznaczone zostały na sfinansowanie wspólnej inwestycji w B.. Wynikające z upływu czasu trudności w wykazaniu tych twierdzeń nie mogą zwalniać pozwanej od tego obowiązku dowodowego.

Sąd Okręgowy dokonał wyczerpującej oceny materiału dowodowego, w tym także wskazanych dowodów osobowych i nie uchybił przy tym zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, a tylko to jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu.

Sąd Okręgowy powołał się nie tylko na to, że pozwana i świadek S. W. zeznawali w sposób mało konkretny, lecz również na fakt, że żaden dowód nie potwierdza! podnoszonego w tych zeznaniach faktu wcześniejszej (czyli poprzedzającej wpłaty powodów ustalone przez Sąd Okręgowy) spłaty przez powodów zadłużenia z umowy kredytowej zawartej 12.07.2004r.

Słusznie podniósł też Sąd Okręgowy, że całkowicie gołosłowne okazały się zeznania S. W. i pozwanej, co do rzekomego braku zdolności kredytowej powodów, co miało jakoby być przyczyną zaciągnięcia tego kredytu przez pozwaną we własnym imieniu.

Trzeba wskazać, że kredyt ten został zabezpieczony hipotekami ustanowionymi na nieruchomościach powodów.

Słusznie też podniósł Sąd Okręgowy, że S. W. powinien posiadać wyczerpującą i konkretną wiedzę o finansowaniu inwestycji spółki jawnej Z. (...)w B. skoro z oświadczenia K.N. (prowadzącego księgowość spółki Z. (...)) w aktach (...) wynikało, że niezbędne dokumenty dostarczał do biura rachunkowego i odbierał je stamtąd właśnie S. W. (1).

Należy mieć na uwadze, że obraz rozliczeń między wskazaną spółką, stronami procesu i S. W. nie jest bynajmniej jasny i jednoznaczny.

Wszak obejmował on nie tylko udzielane spółce kredyty bankowe i pożyczki, lecz także umowę pożyczki zawartą między S. W. a powodem, której związku z inwestycją s. (...) nie wykazano.

Powód wskazywał w swych zeznaniach na fakt, że S. W. równocześnie z inwestycją spółki w B. prowadził inwestycje na swojej nieruchomości w S. i „ta sama osoba wykonywała dach tu i tam”. Prawdziwość tych zeznań nie budzi wątpliwości.

Pozwana powoływała się w sprzeciwie od wyroku zaocznego na uzasadnienie Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda w w sprawie I C 1085/09, a z uzasadnienia tego wynika jednoznacznie, że budowę dachu na budynkach w B. i S. prowadzili na zlecenie S. W. ci sami wykonawcy.

Nie jest zatem tak, że małżonkowie W. prowadzili w istotnym dla sprawy okresie jedynie inwestycję w B. i tylko na tę budowę przeznaczali uzyskane z różnych źródeł środki finansowe.

Przyjęcie domniemania, że środki, które pozwana uzyskała z kredytu zaciągniętego 12 lipca 2004r. zostały zainwestowane w budowę w B., tym bardziej nie znajduje uzasadnienia.

Przy ustalaniu, że pozwana nie wykazała, by środki z kredytu zaciągniętego przez nią 12 lipca 2004r. zostały przeznaczone na realizację inwestycji w B. Sąd Okręgowy powołał się także na treść korespondencji pełnomocników

stron przy rozliczaniu umowy spółki, w tym w szczególności na pismo radcy prawnego M. M., który reprezentował S. W. w toku negocjacji mających na celu rozliczenie przedmiotowej spółki jawnej.

Z pisma tego nie wynika, by zadłużenie z przedmiotowego kredytu miało zostać uwzględnione przy rozliczaniu tej spółki.

Gdyby tymczasem rzeczywiście strony niniejszej sprawy i S. Wojtyczka ustalili, że środki z tego kredytu zostaną przeznaczone na budowę

realizowanego w ramach spółki jawnej obiektu Z. (...) w B., to pominięcie tego kredytu w rozliczaniach stron umowy spółki nie znajdowałoby żadnego uzasadnienia.

Apelująca w ogóle nie odnosi się do tego argumentu Sądu Okręgowego w treści środka odwoławczego.

Należy zatem stwierdzić, że stanowisko Sądu Okręgowego i w tym aspekcie należy uznać za uzasadnione jako zgodne z zasadami doświadczenia życiowego i racjonalnego rozumowania.

Skarżąca duże znaczenie przywiązuje do faktu, że w treści umowy sprzedaży z 13.04.2006r. wskazano, że z wpłaconej przez nabywców nieruchomości powodów objętej księgą wieczystą (...) ceny Bank (...) SA potrąci 150.000 zł tytułem części nieuregulowanego zobowiązania sprzedających zabezpieczonego wpisem hipotek w dziele IV tej księgi wieczystej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego jest to tylko standardowe sformułowanie będące wynikiem użycia przy redagowaniu aktu notarialnego szablonu umowy z edytora tekstów, który nie został w tym przypadku odpowiednio zmodyfikowany (w typowych sytuacjach to kredytobiorcy ustanawiają hipotekę na swoich nieruchomościach) i które nie było istotne dla stron tej umowy, a tym bardziej dla Banku, nie będącego stroną tej umowy.

Powodowie byli dłużnikami hipotecznymi a dla nabywców nieruchomości istotne było wykreślenie hipotek.

Należy wskazać, że w dyspozycji przelewu k. 63, którą złożyli w Banku (...) nabywcy nieruchomości wyraźnie wskazano, że kwota 150.000 zł stanowi spłatę niezapadłego kapitału kredytu konsolidacyjnego udzielonego pozwanej M. W. (2)(k. 63), co tym bardziej potwierdza, że przedmiotowe sformułowanie zawarte w umowie notarialnej było jedynie wynikiem oczywistej omyłki, której prostowanie(z uwagi na brak jakichkolwiek konsekwencji tego przeoczenia) nie było stronom tego aktu do niczego potrzebne.

Odnosnie do argumentu skarżącej dotyczącego późnego wystąpienia przez powodów z roszczeniami z tytułu spłaty kredytu pozwanej należy wskazać, że zależy to od uznania osób uprawnionych.

Powodowie dopiero w 2008r. spłacili przedmiotowy kredyt w całości. Dokonując tej spłaty powodowie nabyli w stosunku do pozwanej bardzo dobrze udokumentowane roszczenie.

Wystąpienie z roszczeniem z tego tytułu w roku 2011r. w sprawie(...) (oraz w sprawie o zaniechanie do zawarcia ugody) nie sposób uznać za jakieś daleko idące, niezrozumiałe opóźnienie w dochodzeniu swoich praw.

Wszak stopa oprocentowania należnych powodowym wierzycielom odsetek ustawowych jest istotnie wyższa od poziomu inflacji oraz lokat bankowych.

Powodowie natomiast występując z roszczeniem w sprawie (...) byli przekonani, że należą się im odsetki od czerwca 2006r. i takie roszczenie zgłosili w tym pozwie (oraz w wezwaniu do zawarcia ugody w sprawie (...)).

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 518 § 1 pkt 1 kc w zw. z art. 405 kc przez bezpodstawne przyjęcie, że na skutek zawarcia przez pozwaną w dniu 24 kwietnia 2006r, aneksu do umowy kredytu z 12.07.2004r. doszło do uchylenia terminów wymagalności dotychczas przewidzianych w umowie kredytowej rat spłaconych kwotą 150.000zł

w dniu 13.04.2006r., podczas gdy wcześniejsza spłata kredytu nie spowodowała zmiany wymagalności roszczenia, lecz aneks ten uregulował wysokość rat i ich termin co do pozostałej kwoty.

Sąd Okręgowy wskazał, że spłata kredytu kwotą 150.000 zł miała specyficzny charakter bowiem nastąpiła na warunkach określonych w § 9 ust. 1 umowy kredytowej i pozwana, jako kredytobiorca zawnioskowała o to, by mimo przedmiotowej wpłaty pozostawiono dotychczasowy okres kredytowania.

W powołanym § 9 ust. 1 wskazano, że kredytobiorca przy dokonywaniu wcześniejszej spłaty musiał wskazać, czy wcześniejsza spłata skróci okres spłaty kredytu z zachowaniem wysokości miesięcznych rat kapitałowo-odsetkowych, czy też zmniejszy wysokość tych miesięcznych rat z zachowaniem okresu spłaty kredytu.

W konsekwencji tego aneksu nastąpiła zatem zmiana zobowiązania pozwanej, przy czym wobec wyboru przez pozwaną opcji zachowania okresu spłaty kredytu zmniejszeniu uległa wysokość miesięcznych rat kapitałowo-odsetkowych.

Słusznie w tej sytuacji stwierdził Sąd Okręgowy niedopuszczalność zastosowania art. 518 § 1 zd. 1 kc i w tym zakresie należy w pełni powołać się na wskazania zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Z chwilą zawarcia w związku z tą wpłatą przedmiotowego aneksu przestał istnieć obowiązek spłaty rat w wysokości ustalonej w umowie kredytowej w brzmieniu pierwotnym i pozwana stan taki w pełni akceptowała.

Jak wynika z § 9 ust. 2 umowy kredytowej tylko w wypadku, gdyby wpłata nastąpiła w innym trybie niż przewidzianym w § 9 ust. 1 umowy, nie doszłoby do zmniejszenia stanu zadłużenia i wpłata byłaby zaliczana na poczet przyszłych płatności zgodnie z dotychczasowym harmonogramem spłat(kl7).

Nie zasługuje także na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 411 pkt 1 kc w zw. z art. 405 i 410 kc oraz art. 405 kc i 410 kc.

Skarżąca twierdzi, że powodowie nie mogą domagać się zwrotu nienależnego świadczenia polegającego na zapłacie za pozwaną jej długu w wysokości 150.000 zł ponieważ wiedzieli, że nie byli do takiego świadczenia na rzecz pozwanej zobowiązani.

Pozwani wpłacając bankowi sumę 150.000 zł zapłacili także własny dług rzeczowy i nie można mówić, że nie byli do jego zapłaty zobowiązani.

Uczynili to za zgodą pozwanej, która zawierając z aneks do umowy kredytowej doprowadziła do zmiany swojego zobowiązania osobistego.

Gdyby pozwana tego nie uczyniła, to wówczas stosownie do powyższych wskazań obowiązywałby stary harmonogram spłaty kredytu, raty kapitałowo odsetkowe nie uległyby mimo tej jednorazowej spłaty i powodowie z chwilą wymagalności poszczególnych rat, nabywaliby roszczenie zwrotne do pozwanej.

Bezpodstawne wzbogacenie pozwanej - obniżenie zadłużenia względem kredytodawcy - było następstwem świadczenia powodów na rzecz banku i to w warunkach, które - z uwagi na zawarcie przez pozwaną przedmiotowego aneksu w następstwie spłaty przez powodów niewymagalnego zadłużenia - wyłączały zastosowanie art. 518 § 1 pkt 1 kc.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację oraz zasądził od pozwanej na rzecz powodów 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu w instancji odwoławczej znajdowało oparcie w art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 kpc k.p.c. oraz § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Piotr Górecki Mikołaj Tomaszewski Ewa Pras-Przychodni